

Vuurvogel

Phoenix
Opleidingen

jaargang 10 – nummer 19/2013

verschijnt 2 x per jaar

Leiderschap

Een leider wordt twee keer geboren

Voorwoord

Een leider wordt twee keer geboren. Allemaal staan we vroeger of later voor de taak om te worden wie we zijn, af te dalen in onszelf en de code te ontcijferen van onze ware naam. Om te kijken naar waar we vandaan komen, onze geschiedenis en die van de mensen waar we uit voortkomen te aanschouwen en onze diepe loyaliteiten te ontwarren. Ook (of: juist) een leider staat voor de taak meer en meer zichzelf te worden en deze staat te gebruiken bij het leiding geven, bij het inspireren van mensen, bij het richting geven aan verandering. Het is al zestien jaar geleden dat Wibe Veenbaas en Piet Weisfelt hun ervaringen en ideeën over wat zij 'Persoonlijk Leiderschap' noemden op papier zetten in het boek met dezelfde naam. Al jarenlang is leiderschapsontwikkeling en het werken met organisaties een belangrijke loot aan de stam van Phoenix. Eén die onder andere in onze leiderschapsworkshops en de opleiding Professionele Begeleiding van Organisaties voortdurend is doorontwikkeld en verdiept. Hoog tijd dus dat er een Vuurvogel over leiderschap kwam. Dank weer voor de vele bijdragen waarin jullie getuigen van jullie tweede geboorte, de oorsprong van Persoonlijk Leiderschap.

Manon Miessen

Volgende uitgave

De volgende Vuurvogel zal verschijnen in mei 2014. Het thema is Verbinding. We zien je bijdrage graag tegemoet!

Wanneer aanleveren?

Lever je bijdrage voor 21 februari in bij vuurvogel@phoenixopleidingen.nl
We stellen een foto of illustratie op prijs

Hoe aanleveren?

Tekst: digitaal in Word, maximaal **1 A4** of **4500** tekens.
Illustratie of foto: minimaal **3Mb**.
Stuur je foto via www.wetransfer.com

Plaatsing

Het plaatsen van teksten en beelden is ter beoordeling aan de redactie. Hierover wordt geen correspondentie gevoerd. De redactie behoudt zich het recht voor om teksten in te korten of tekstuele wijzigingen aan te brengen.

PHOENIX IN DE PERS

- Loopbaanbegeleiding is geen spelletje; werken met de dramadriehoek, Sander Reinalda en Ria Freijzen, Loopbaanvisie, onafhankelijk vakblad voor de loopbaanprofessional nr. 4, oktober 2012.
- In therapie, een reeks artikelen over relatieproblemen, Wietske Jansen Schoonhoven en Margot Poll, NRC en nrc.next, januari-maart 2013.
- Gelukkig leren leven met draden van gemis, Manon Miessen, TIJDSchrift VRIJ, nr. 10, mei 2013.
- Het leven vouwt zich in de loop van het leven open, Gerlinde Zoodsma in gesprek met Wibe Veenbaas, www.vidae.com 2013
- Je leven op papier, Louël de Jong, m.m.v. Stefan Woudenberg, Flow Magazine 5, 2013
- Zelfliefde, Alexandra Tompkins, TIJDSchrift VRIJ, nr. 11, augustus 2013

LOKROEP

Fijne praktijkruimte (35m2) te huur in Leiden per januari 2014.
Brecht Rutgers van der Loeff: 06-14475366
info@voor-ouders.nl

Welke mannelijke coach/therapeut die o.a. de relatieopleiding heeft gedaan (en liefst ook SW) wil eens met me kennismaken om eventueel in mijn nieuwe praktijk in Hilversum samen relatietherapie te geven?
www.coachingshuis.nl of
www.praktijkhetraadhuys.nl
Henriëtte Vogelaar

Colofon

Phoenix Opleidingen
Raiffeisenlaan 26 A
3571 TE Utrecht
tel. 030 2711383
fax 030 2722547

Nieuwegracht 16
3512 LR Utrecht
tel. 030 2380547
fax 030 2380707

www.phoenixopleidingen.nl
vuurvogel@phoenixopleidingen.nl

Eindredactie:

Manon Miessen

Redactie:

Francien Bruggink
Morten Hjort
Gé Ophelders
Annelies van der Ploeg
Sander Reinalda
Heleen Reitsma

Art direction en opmaak:

Annelies van der Ploeg

Cover:

Kämpfende Formen - Franz Marc

4
Interview

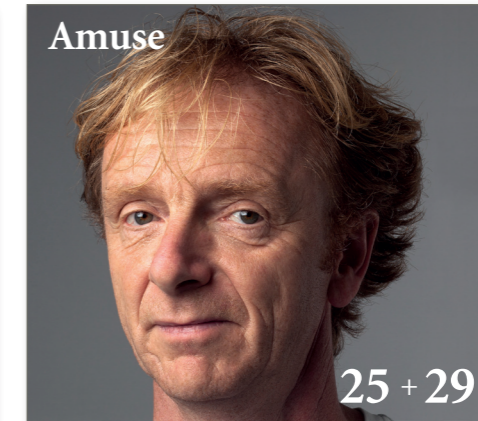
8 Post-HBO status

14+32
Cursisten aan het woord

18
Van onbewust naar bewust leiderschap

Amuse
25 + 29

Volg ons op:

Inhoud

jaargang 10 – nummer 19/2013

2	Voorwoord, Colofon	22	Mijn verhaal
4	Interview Stefan Woudenberg	23	Een leider wordt twee maal geboren
8	Post-HBO status	24	Ethische Commissie
10	Je reis toegewijd zijn	25	Amuse Philip
12	Astijd	26	Boekbespreking
14	Jan Adriaenssens	27	Het boek JOB
16	Stilte en de schreeuw van de ziel	28	De gids
18	Onbewust - bewust leiderschap	29	Amuse Jori Henke
20	De kracht van Kwetsbaarheid	30	De muzen aan het woord
21	Een leider wordt twee keer geboren	32	Annelies Gieling

RUSSEN HEBBEN HET WOORD **TOCKA.**

Spreek uit taská.

Dat gaat over verlangen en ook weten dat het er niet is.

Interview met Stefan Woudenberg

Gé Ophelders en Heleen Reitsma

Als ik in trainingen mijn schaduw inzet wordt het een stuk leuker.

Wat zou je willen vertellen over je gezin van herkomst?

In 1962 werd mijn wieg in Hilversum klaargezet. Zestien maanden eerder was een zus geboren. Mijn vader en moeder waren respectievelijk leraar Duits en lerares Frans. Toen ik geboren werd, huurden mijn ouders twee kamers op de eerste verdieping van een oude villa op de Lindenuel. Vlakbij lagen de scholen waar zij les gaven. Eén kamer was gevuld met bedden, de ander met boeken, een vleugel en een piano. Mijn ouders speelden allebei erg goed piano. Samen speelden ze dan pianoconcerten, mijn moeder de solopartij en mijn vader de orkestpartij. Onze namen, Stefan en Kathenka, hadden mijn ouders gekozen uit Russische boeken die ze toen lazen.

Mijn moeder werd ziek toen ik twee en half jaar oud was. Ze had een hersentumor waar zij 9 maanden later aan overleed. Van mijn derde tot mijn negende kwam er elk jaar een nieuwe huishoudster bij ons in huis. Me voluit hechten aan iets of iemand is voor mij niet vanzelfsprekend. Ook mijn introverte aanleg, die waarschijnlijk al in aanleg aanwezig was, is hierdoor versterkt.

Wist je vroeger wat je wilde worden?

Als 17-jarige wilde ik een tijdje psychiater worden. Ik las daar allerlei boeken over, zoals *Wie is van hout* van Jean Foudraïne, en keek films als *One flew over the cuckoo's nest* en *Equus*. Het riep filosofische vragen bij me op, zo van: wanneer grijp je als psychiater in en mag dat, kan dat wel. Toen ik uitgeloot werd voor geneeskunde ben ik aanvankelijk filosofie gaan studeren. Tot ik de overstap maakte naar Slavische Talen (Russisch) waarin ik ook ben afgestudeerd. Zo bleef ik trouw aan mijn ouders die ook een talenstudie deden. En ik vond Russisch ook exotisch, het had een bijzondere aantrekkingskracht voor mij.

Wat zijn belangrijke momenten in je ontwikkeling geweest?

Een eerste moment was een half jaar studeren in Moskou in 1984. Ik was toen 21 jaar oud en heb het gevoel dat ik toen 'echt' volwassen ben geworden. Voor het eerst was ik helemaal weg van huis, uit Nederland en volstrekt op mijzelf aangewezen. Als Westerse studenten kregen we een voorkeursbehandeling. We gingen vaak naar theater of concerten en werden uitgenodigd voor openingen van tentoonstellingen. Ik voelde me erg gezien.

Militaire dienst was ook een bijzondere periode. Ik was ingedeeld bij de Militaire Inlichtingendienst en werd op-

geleid tot krijgsgevangenenondervrager. Mijn dienstmaatjes waren slimme en ambitieuze jongens. Zij hebben ergens mijn ambitie ook wakker geroepen. Zij stimuleerden mij bijvoorbeeld te solliciteren bij een organisatieadviesbureau,

iets wat ik zelf nooit bedacht zou hebben. Wij zongen daar samen op vrijdagmiddag, veelal Russische soldatenliederen, om de week af te sluiten. We eindigden stevast met het Sovjet-volkslied; ik ken het nog steeds.

Hij zingt niet voor ons, maar raakt wel ontroerd. Hij hoort regelmatig van mensen, dat als hij Russisch zingt, ze dicht bij hem kunnen komen. Waarom ontroert dit vertellen over zingen in het Russisch je zo?

Russen hebben een woord TOCKA, 'toska' (spreek uit: taská). Dat gaat over verlangen en ook weten dat het er niet is. Het raakt me zo omdat ik het zingen en TOCKA koppel aan de Russische boeken thuis. Ze stonden er niet voor niets. Zo is de broer van mijn vader gesneuveld aan het Oostfront. ►►

Mijn vader was toen nog geen 18. Mijn moeder is zonder haar vader, mijn opa, opgegroeid; zij heeft altijd TOCKA gekend. Het Russisch gaat ook over het zoeken van mijn vader en mijn moeder.

Je hebt toen gesolliciteerd bij Coopers & Lybrand. Wat deed je daar?

Coopers werd later PricewaterhouseCoopers, nu heet het PwC. Ik heb er 12,5 gewerkt als organisatieadviseur. Ik heb daar veel geleerd over werken in teams. Mijn eerste baas, Jan Willem, had een groep mensen om zich heen verzameld op basis van het principe dat ze zo veel mogelijk moesten verschillen van elkaar. Vrij snel ging ik naar Rusland (toen nog de Sovjet-Unie) om een kantoor op te zetten. Ik had daar een baas, John Pendlebury, die om de week kwam, een oude rot in het vak. Met hem bezocht ik Russische fabrieken. Hij was misschien ook wel de vaderfiguur die ik ook gemist heb. Het was weldadig veel vertrouwen van John te krijgen. Ook ongekend voor mij, om zo veel tijd samen met iemand te mogen doorbrengen. Mijn vader was lange tijd minder toegankelijk voor mij. In mijn gezin van herkomst deed iedereen vooral zijn eigen ding. Ik sta nu dicht bij mijn vader en daar ben ik erg dankbaar voor.

Eind jaren 90 mocht ik voor PwC naar Amerika om in Washington DC leiding te geven aan een afdeling die projecten uitvoerde voor de Wereldbank en andere ontwikkelingsbanken. We woonden met mijn gezin in Arlington.

Ik heb ervan genoten onderdeel te zijn van een heel open en zeer internationale gemeenschap. Onze twee zonen gingen met zo'n gele schoolbus naar een lokale school en speelden basketbal en honkbal. Voor het gezin was het een harmonische tijd. We woonden in een mooi houten huis met een veranda. In Amerika is ook onze dochter Anna geboren.

Wat ging je terug in Nederland doen?

Terug in Nederland ging het niet goed met mij maar ik had het zelf niet zo in de gaten. Ik was op zoek naar van alles, naar mezelf? Ik ging langs bij een therapeute en deed een paar workshops, een eerste ontmoeting met persoonlijk werk. In die periode werd de rouw om mijn moeder voluit wakker geschied. Terwijl in die tijd al veel afscheid speelde: afscheid van een mooie tijd in Amerika, afscheid van belangrijk werk daar. De rouw om mijn moeder werd mede getriggerd door de geboorte van onze dochter – zij heeft donkerbruine ogen, net als ik, net als mijn moeder. Ik vertelde mijn vader wat er allemaal speelde en hij zei: je moet

naar Wibe. Zij zijn studiegenoten geweest tijdens de opleiding tot schoolcounselor - mijn vader was toen de oudste student en Wibe de jongste in de groep. En zo kwam ik eind 2002 via mijn vader bij Phoenix terecht.

Had dat niet goed gaan met jezelf ook andere consequenties?

Negen jaar geleden ben ik gescheiden. We waren elkaar jammer genoeg flink kwijt geraakt. Ik groeide op zonder moeder, zij zonder vader. Ik wist toen nog niet dat we veel van elkaar vroegen wat we niet konden geven. Ik ben er trots op dat we er nu als gescheiden ouders goed kunnen zijn voor onze kinderen. Mijn ex-vrouw en ik wonen dicht bij elkaar. De oudste twee studeren, waarvan een in het buitenland. De jongste, onze dochter, verdeelt haar tijd over twee huizen. En gelukkig is er ook een nieuwe vrouw in mijn leven gekomen, Helene, een gouden vrouw voor mij. Ook mijn kinderen en zij kunnen goed met elkaar overweg.

Wat heb je naast je werk bij PwC voor ervaring op leidinggevend terrein gehad?

Ik heb verwarrende voorbeelden van leidinggeven in mijn familie. Mijn grootvader was een vooraanstaand lid van de NSB. Mijn vader is in de oorlog opgeleid om leider te worden in het Derde Rijk. Na de oorlog is mijn vader heropgevoed. Tegen mijn opa werd aanvankelijk de doodstraf geëist, hij kreeg levenslang. Uiteindelijk is hij eind jaren 50 vervroegd vrij gekomen. Kathenka en ik zijn geboren toen hij dus nog niet zo lang vrij was. In mijn herinnering was hij zacht voor mij.

Wat een familiegeschiedenis. Hoe was dat in het gezin van je grootvader?

Hij groeide op in een gezin met zes kinderen. Drie van de kinderen kozen voor het nationaal socialisme, de andere drie voor het socialisme. Dit bracht een split in de familie. In de jaren 30 toen mijn overgrootvader overleed, stonden drie kinderen aan de ene kant van de kist en drie aan de andere kant – na de ter aarde bestelling gingen ze zonder elkaar te groeten uiteen.

Mijn grootvader was een bevlogen man, zat voor de oorlog voor de NSB in de Tweede Kamer. Mijn opa werd later in de oorlog de baas van het Arbeidsfront, dat medeverantwoordelijk was voor de tewerkstelling van Nederlandse mannen in Duitsland. Mijn vader was twaalf jaar toen de oorlog begon. Hij werd naar een Nationalpolitische school in Limburg gestuurd. Aan het einde van de oorlog heeft hij het geluk gehad dat hij nog net minderjarig was. Zo kwam hij in een heropvoedingskamp terecht. De familie viel uit elkaar.

Is de oorlog een gespreksonderwerp tussen jou en je vader geweest?

Er wordt niet veel over gesproken. Mijn vader heeft mij uit de wind willen houden. Een paar jaar geleden heb ik tegen hem gezegd: 'Ik wil met jou naar die school toe.' We zijn toen naar Limburg gereden en hebben toen een hele dag bij de gebeurtenissen van toen stilgestaan. Hij heeft er verhalen

over verteld, stevige verhalen. De meeste van zijn schoolkameraden hebben de oorlog niet overleefd.

Vroeger, thuis, noemde mijn vader mij een Sonnenkind. Het was ook Stefan: de gelauwerde (de betekenis van mijn naam!). En ja, ik heb geen oorlog meegemaakt en ik kon goed leren. Het ging mij ogenschijnlijk voor de wind. Als ik het zo zeg dan kan ik ook iets van binnen voelen groeien. Het licht en de schaduw. In trainingen gebruik ik deze ervaring om de kracht van de schaduw uit te leggen. Zoals mijn vader niet vertelde wat er niet goed gegaan was in zijn leven, zo vertelde ik ook niet wat er niet goed ging in mijn leven en nog steeds doe ik dat niet zo snel. Nu weet ik dat als ik iets in het licht zet, dat er dan ook iets is wat ik niet laat zien. Als ik in trainingen schaamte of de kracht van de schaduw - die van mij maar zeker ook die van de deelnemers - inzet wordt het een stuk leuker.

Hoe neem je je eigen leiderschap?

Dat doe ik door mijn 'eigenheid' als leidraad te nemen. Daar blijf ik nieuwsgierig naar, naar zelfkennis, naar gnosis. Dat zijn voor mij belangrijke leidraden. En ook: 'de waarheid is de bruid van gisteren', leerde mijn collega Herman mij.

Wat bedoelt Herman hiermee?

Zoals ik dat interpreteer: elke keer dat je denkt dat je het weet, is het ook weer weg. Ergens is er geen blijvende waarheid. Sommige mensen noemen mij wel twijfelachtig. Maar zonder mezelf toe te staan te twijfelen kom ik niet bij zeker weten. Ik houd erg van de polariteit autonomie en twijfel/schaamte.

Mijn schaamte en mijn twijfel zijn voor mij belangrijke ingangen, vroeger meer wetenschappelijk: is dit echt zo? klopt het? Nu meer psychologisch: wat laat iemand niet zien, waar twijfelt hij. Dat is echt een waardevolle bron voor mij.

Aan welk thema zou een leidinggevende minimaal moeten werken wil hij een organisatie goed kunnen leiden?

Aan lidmaatschap. Dat gaat over het vermogen om terug te kunnen keren. Leiderschap is in dat perspectief de beweging van uit huis gaan. Lidmaatschap en erbij horen zijn ook zo de thema's van mijn gezin van herkomst. De NSB in het gezin van mijn vader. Mijn moeder die opgroeide met haar moeder en twee halfzusjes, ieder van een andere vader.

Hoe ga je om met het thema in jouw trainingen, advisering of individuele begeleiding?

Tja, door voor te gaan in dingen, die schaamte kunnen oproepen. En door ook uiting te geven aan 'zeker' weten, 'zo is het'. Wat ik belangrijk vind is om mannelijk en vrouwelijk leiderschap te integreren, daar heeft Jung ook mooi over geschreven, over Animus en Anima. Dat is de basis geweest van de Leergang Verbindend Leiderschap die ik samen met Jane geef.

Welke trainingen verzorg je bij Phoenix, met wie?

De Leergang Verbindend Leiderschap met Jane dus. Een aantal leiderschapstrainingen doe ik alleen, ook steeds vaker buiten de deur, in organisaties, als onderdeel van een

management development programma. Professionele Begeleiding van Organisaties geef ik met Morten, de driejarige met Alexandra en met Manon. Met Manon geef ik ook de workshop Over luisteren gesproken en met Alexandra 'Het wakker kussen van het verloren land.'

Zou je die titel willen toelichten?

In het begin is er de euforie van de verliefdheid. We hebben het bij elkaar gevonden en dan dooft het uit. Het verloren land gaat over wat je ooit dacht gevonden te hebben. Het gaat over het doorprikken van de illusie van de verliefdheid en het zien van de eigen taak. En ook dat je elkaar als partners veel te bieden hebt. De ander maakt het wel bij mij wakker, maar het is een taak die ik zelf heb op te pakken. Deze workshop is mij dierbaar, het is bijzonder om een jaar lang met acht paren in een groep te mogen optrekken op zoek naar het Verloren Land.

Prachtig, zo te horen. Kun je nog over een andere workshop vertellen?

Rouw en Rouwverwerking met Mariët. Die is heel intiem. Dat is ook iets wat deze workshop voor mij zo bijzonder maakt, het is zo kwetsbaar, zo rauw en zo vervullend voor mij om daar dicht bij te mogen zijn. Ik zing in de groepen soms een Russisch lied. Een lied dat ik graag zing is oorspronkelijk een gedicht van Michail Lermontov, na Pushkin de meest populaire dichter in Rusland. Lermontov verloor net als ik zijn moeder op driejarige leeftijd. Dat weet ik pas een jaar of vijf terwijl zijn gedichten mij altijd al raakten.

We zijn al bijna twee uur aan het praten, een mooi moment om naar de laatste vraag te gaan. Welk boek heeft dit jaar indruk op je gemaakt?

Hadrianus' Gedenkschriften van Marguerite Yourcenar. Een prachtige beschrijving van het leven van keizer Hadrianus, geschreven als een brief aan zijn (aangenomen) zoon. Hadrianus was een van de 5 'boni', de zogenaamde goede keizers. Aanleiding om dit boek weer te lezen was dat ik met mijn oude dienstmaatjes Hadrianus' Wall ging lopen. Die loopt van de Noordzee tot de Ierse Zee in Noord-Engeland. Het beschrijft het leven van een keizer die veel voor elkaar krijgt (allerlei muren, gebouwen en steden bouwde), over veel nadacht (een van de eerste humanisten), bijna nooit in Rome was, constant op reis, geen vrouw had, een relatie had met de veel jongere Antinous, een jongen die op zijn 18e een eind aan zijn leven maakt. Ik denk dat dit boek mij raakt vanwege de filosofische inslag en ik in Hadrianus veel van mijn vader herken. Het ontroert me dat het een boek is voor zijn 'zoon', geschreven door een vrouw die door haar eruditie en zelfbewustzijn zo lijkt op hoe ik denk dat mijn moeder zou zijn geweest. ►►

Выхожу один я на дорогу;
Сквозь туман кремнистый путь блестит.
Ночь тиха. Пустыня внемлет Богу,
И звезда с звездой говорит.

В небесах торжественно и чудно!
Спит земля в сиянье голубом...
Что же мне так больно и так трудно?
Жду ль чего? Жалею ли о чём?

Уж не жду от жизни ничего я,
И не жаль мне прошлого ничуть.
Я ищу свободы и покоя!
Я б хотел забыться и заснуть!

Но не тем холодным сном могилы;
Я б желал навеки так заснуть,
Чтоб в груди дремали жизни силы,
Чтоб, дыша, вздымалась тихо грудь,

Чтоб, всю ночь, весь день мой слух лелея,
Про любовь мне сладкий голос пел,
Надо мной чтоб, вечно зеленея,
Темный дуб склонялся и шумел.

Michail Lermontov (1814-1841), vertaling Kees Jiskoot ◀◀

Eenzaam wandel ik de stille nacht in;
't Kiezelpad glimt door het neveldek.
't Lege land lijkt op Gods komst te wachten,
Sterren zijn met sterren in gesprek.

Wonderbaarlijk, feestelijk is de hemel!
De aarde slaapt, bekleed met blauwig licht...
Wat bedrukt me desondanks? Wat kwelt me?
Spijt mij iets? Verwacht ik iets wellicht?

Nee, 'k verwacht al niets meer van het leven,
Van 't verleden heb ik ook geen spijt;
Vrijheid zoek ik, rust zij mij gegeven!
Slapen wil ik, in vergetelheid!

Echter niet die grafslaap, niet die koude;
Nee, maar zó, dat in der eeuwigheid
Levenskrachten in mij sluimeren zouden,
Ik kalm ademhaalde al die tijd,

Dat iemand dag en nacht mijn oren streefde
Met een zacht gezongen liefdeslied,
Dat een eik, in eeuwig groene weelde,
Wuivend boven me, zich horen liet.

Een leider wordt twee keer geboren

Kämpfende Formen - Franz Marc

We kennen allemaal de term: een geboren leider.

Iemand geeft leiding en lijkt er geen moeite voor te hoeven doen. Het gaat vanzelf, alsof hij of zij nooit anders heeft gedaan. Dat kan natuurlijk, ook systemisch gezien. Leiderschap vanuit het gezin of de familie van herkomst. Mooi meegenomen.

Ik kende het niet in mijn werkzame leven in loondienst. Zag veel leiders komen en gaan. Sommigen als voorbeelden, sommigen ook snel weer vergeten. Vaak was het een strijd tussen leidinggevende en ondergeschikten. Het ging niet vanzelf, er waren strepen voor nodig om op te staan en vooral veel, heel erg veel procedures.

Ook ik ging langzaam meer leidinggeven. Projecten, werkgroepen, een voorzittershamer hanteren. Pikeren en masseren was mijn credo. Mensen in hun kracht zetten. Maar ook de strijd tussen voor- en tegenstanders. En mijn eigen strijd omdat het wel eens anders moest dan ik graag zou willen.

In die tijd werd ik geraakt door het schilderij van Franz Marc, Strijdende vormen. Een rood en een zwart vlak die met elkaar in gevecht lijken of tegen elkaar in draaien. Marc, een expressionist uit de vroege 20ste eeuw, een tijdgenoot van Macke en Kandinsky, kwam om in de Eerste Wereldoorlog, ergens in een loopgraaf in Frankrijk. Een droevig lot voor velen. De strijd in een donker, zwart gat.

Boudewijn Lemstra heeft samen met Ineke Geertsema Latitude opleidingen opgericht. Ook heeft hij 'Der Abschied' van Bert Hellinger vertaald dat is uitgegeven onder de naam 'Daders en slachtoffers voorbij'. www.latitudeopleidingen.nl

Zo ervoer ik ook leidinggeven. Voor je het weet, word je meegezogen in een maalstroom. Gemak, geen gezeur. Even de principes aan de kant voor de goede vrede. Er waren een burn-out en een paar jaar modderen voor nodig om me wakker te schudden. Om me te doen beseffen: zo ga ik dat niet redden. Veel systemische, persoonlijke ontwikkeling. Verdieping in de dynamiek van de dader en het slachtoffer. Met als uiteindelijk resultaat: het heft in eigen hand nemen. Samen met mijn partner Ineke een bedrijf starten, ontslag nemen, doen wat IK wil. De strijd staken. Een wedergeboorte. Een herboren mens?

'De weg koos jou, kies jij ook hem?'

zijn de inspirerende woorden van Dag Hammarskjöld. Ook gestorven tijdens het uitvoeren van zijn taak. Woorden waar ik veel over nagedacht heb tijdens het lopen van een deel van de Camino in Spanje eerder dit jaar. Ik heb de keuze en ik heb een keuze gemaakt. Dat verdient aandacht en verder bekijken. Mens worden. Incarneren.

Ook de geboren leider vraagt zich weleens af: waarom doe ik het zoals ik het doe? Of: wil ik dit eigenlijk wel zo? Dat vraagt om tijd voor bezinning. Bijstellen, keuzes maken. Wordt een nieuwe leider geboren? Of neem je leiderschap over je eigen leven en wordt een mens herboren? ◀◀

Post-HBO status voor de driejarige Opleiding in Professionele Communicatie

Afgelopen zomer heeft onze driejarige Opleiding in Professionele Communicatie de status van 'Post-HBO opleiding' verworven. Deze status betekent een officiële erkenning voor de driejarige opleiding, die daarmee als Registeropleiding zal worden geregistreerd.

Stichting
Post Hoger Beroeps Onderwijs
Nederland

Het Centrum voor Post-Initieel Onderwijs Nederland (Cpion), dat alle post-initiële opleidingen in Nederland toetst en certificeert, heeft de driejarige opleiding aan een grondige kwaliteitstoets onderworpen. Het Cpion heeft daarbij niet alleen gekeken naar het niveau van de opleiding, maar ook naar hoe Phoenix de kwaliteit ervan in de toekomst kan blijven garanderen. Dit predikaat bevestigt bovendien dat de opleiding een relevante plek inneemt in het opleidingslandschap.

Voor deelnemers aan de driejarige opleiding betekent dit, dat zij naast het Phoenixcertificaat voortaan een officieel erkend getuigschrift ontvangen van de Stichting Post Hoger Beroepsonderwijs (SPHBO). Daarnaast worden zij opgenomen in het door het Cpion bewaakte Arbituriëntenregister. Dit is een landelijk en openbaar register dat bijvoorbeeld geraadpleegd kan worden door werkgevers en opdrachtgevers. Alle cursisten die in aanmerking komen voor een post-HBO certificaat en opname in het register, hebben daarvan bericht gehad.

We zijn er trots op dat we onze cursisten deze erkende opleiding kunnen bieden.

JE REIS TOEGEWIJD ZIJN

Wibe Veenbaas in gesprek met Wietske Jansen Schoonhoven

Je hebt je eigen pad te gaan, je verhalen te vertellen en te luisteren naar de verhalen van anderen. Het is jouw taak op je eigen manier de ware resonantie van je naam te vinden en de betekenis daarvan vorm te geven.

Caspar David Friedrich (1774-1840), Zonsondergang (broers)

Hoe slaag je erin om meer persoonlijk gewicht in de schaal te leggen van je leven, je relaties en je werk? Een vraag die mij al jaren bezig houdt. Ik schreef er vijftien jaar geleden een boek over dat nog steeds actueel is: Persoonlijk Leiderschap. Het begrip is inmiddels onderdeel van onze spreektaal, maar was toen nog nieuw. De zinnen bovenaan dit artikel zijn aanvang en inspiratie voor dit boek.

Persoonlijk leiderschap vraagt dat je leert om je eigen weg toegewijd te zijn, ook in de loop van je leven. Steeds opnieuw terug te keren naar je persoonlijke taak als je merkt dat je uit de ontmoeting gaat, of dat 'het' stukt. Hans Stolp schreef hier zo'n prachtig gedicht over, waarmee ik mijn workshops persoonlijk leiderschap begin.

*Vele wegen kent het leven
maar van al die wegen is een die jij te gaan hebt
die ene is voor jou, die ene slechts
en of je wilt of niet, die weg heb je te gaan
De keuze is dus niet de weg, want die koos jou
De keuze is de wijze, hoe die weg te gaan.*

Uit: tot overblijft wat echt is: Jij (naar Dag Hammarskjöld)

Je eigen pad toegewijd zijn. Dit betekent dat er dingen zijn die je mag doen en dingen die je moet doen. Ik kan een aantal voorbeelden noemen die van belang zijn om je persoonlijke weg te versterken:

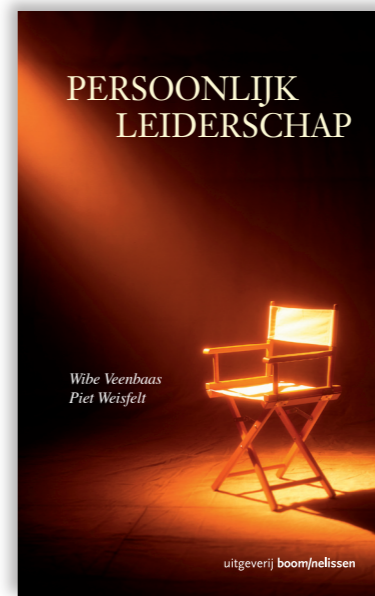
- heel diep van binnen beseffen dat er wetten zijn in het leven die je moet nemen, gewoon nemen.

Voor mij bijvoorbeeld dat ik na inspanning langer moet uitrusten nu ik over de 60 ben. Of dat ik op een leeftijd gekomen ben waarop ik moet overdragen en doorgeven.

- je plek aannemen in de kinderrij, en ten opzicht van je ouders.

Vanuit mijn eigen geschiedenis als zoon van een vader die door de oorlog en door een lobotomie-ingreep afgesneden was geraakt van zijn gevoel, was het een grote klus om werkelijk zoon te worden van mijn vader om een organisatie als Phoenix te kunnen leiden. Om metaforisch gezien vader (of moeder) van een organisatie te zijn, moet je weten hoe het is om echt zoon of dochter te zijn.

- je lijf leren 'bewonen', letterlijk terug te keren in je lijf en in je adem op momenten dat het bloedspannend is en alles in jou vertrekt, zich terugtrekt.

Op het moment dat ik mijn eigen poorten van angst, woede en weerstand passeer, ziet de ander mij dit doen en groeit de bereidheid om met mij mee te gaan. Hiervoor is eerst contact met ons lijf nodig, zoals jij, Wietske, elke dag yoga doet, zo zijn schaatsen en fietsen een bijna dagelijks onderdeel van mijn leven.

- je eigen stokken en stromen waarnemen en je verbinden met die delen in jezelf die soms zo struggelen. Waarnemen is toewijding aan je eigen bewegingen keer op keer. Wij leven in een wereld van dualiteit en in het aannemen van die dualiteit krijgen we contact met de grote ruimte, het Grotere. Dan pas is er hier en nu.

- je talenten aannemen en ontwikkelen, compleet met de gaven en de opgaven die daarbij horen.

Om het niveau te bereiken waar ik nu ben, heb ik veel gestudeerd, geoefend en uitgeprobeerd. Ik heb ontelbare 'bochtjes' gemaakt om het ambacht van mijn vak onder de knie te krijgen (en om te leren omgaan met wie ik ben.) Ik zie dit ook bij cursisten en bij leiders die op de langere termijn succes hebben in hun leven, zowel in hun werkrelaties als in hun persoonlijke relaties

Of je nu leider bent of begeleider, je kunt niet doorgeven wat je niet zelf met hart en handen hebt aangenomen. Dat vraagt om ervaring. Kennis is nog geen ervaring, en een procedure dient vaak niet het wonder van het leven. De menselijke rede wordt geboren uit de ervaring, en moet er steeds naar terugkeren. Omdat wij mensen ook de grenzen hebben te nemen van ons aardse bestaan. De toegevoegde waarde van Phoenix is dat wat zich voordoet in mensen en in organisaties in ervaring kan worden weergegeven, in de ontmoeting geleefd kan worden en in ambacht zichtbaar gemaakt kan worden.

Phoenix is na bijna 25 jaar een gevestigd instituut met een sterke reputatie waar vanuit diverse hoeken van de samenleving vaak een beroep op wordt gedaan. Wij leren bijvoorbeeld leiders en leidinggevendenden het ambacht om met zichzelf en met anderen om te gaan, therapeuten hoe ze met thema's als rouw en verlies kunnen werken, echtparen hoe ze elkaar weer kunnen ontmoeten en individuele personen hoe ze in de praktijk effectiever kunnen leven. Dat raakt steeds ook de principes van de diepere ordening van het leven zoals hierboven een paar voorbeelden zijn gegeven.

In deze fase van mijn leven proef ik hoe belangrijk het is dat ik bereid ben om te staan voor wat Phoenix de samenleving te bieden heeft en dit te belichamen. Graag wil ik mijzelf in mijn persoonlijk leiderschap hiertoe nog een aantal jaren inzetten. ◀◀

ASTIJD:

leiderschap is onderaan beginnen

Jasper Jobse

Jongens willen vaak straaljagerpilot worden of brandweerman. Ze hebben geen enkel idee hoeveel ze daarvoor zullen moeten doen. En dat interesseert ze natuurlijk ook niet. Ze willen gewoon in een straaljager stappen en wegvliegen.

In een andere vorm zie je dit optimisme bij talentenjachten op tv. Deelnemers verwachten te winnen en terstond wereldberoemd met contract én persoonlijke manager naar buiten te lopen. Maar het merendeel wint natuurlijk niet.

In zijn boek *De Wildeman* spreekt Robert Bly prachtig over de noodzaak om op de weg naar volwassen man een astijd mee te maken. De astijd is volgens Bly de tijd die een man, nog voor er überhaupt sprake is van een carrière, móet meemaken om goed leiding te kunnen geven. Leiding aan zichzelf en aan anderen.

Bly illustreert de astijd aan de hand van het verhaal van een jongen die later koning wil worden. Koning worden lijkt de jongen wel wat. Op een troon zitten, veel geld bezitten en een volk dat naar je luistert. De jongen wendt zich tot de koning, vraagt om een baan en krijgt een baan. Hij krijgt een taak waar volgens de koning *alles* mee begint. Iets dat zó belangrijk is dat als het niet gedaan werd al het andere niet gedaan zou kunnen worden. Het kasteel zou in zijn geheel niet kunnen functioneren, noch de koning, noch zijn personeel. De jongen is dolenthousiast. Wanneer hij zich de eerste dag op het kasteel meldt, wordt hij meegenomen naar de keuken in de kelder. Daar mag hij de as van de vuren verzamelen, naar buiten brengen en nieuw hout halen.

Natuurlijk is de jongen diep teleurgesteld. Het is niet de baan die hij verwachtte. Het werk is vies en het is in de kelder. Toch doet hij het werk. Omdat zijn wens koning te worden groter is, omdat hij naar de koning luistert en omdat hij ergens voelt dat het klopt.

Na een paar seizoenen gaat hij zich langzaam thuis voelen in de keuken. Hij leert de groentes kennen. Hij leert koken. En op een dag komt er zelfs iemand anders de as verwijderen. Weer later leert hij de tuin onderhouden, paardrijden, een zwaard smeden. Hij vecht mee met het koningsleger. Trouwt de dochter van de koning. En op een dag, als de koning overlijdt, wordt hij de koning.

ASMANNEN

Als jij, als man, een astijd hebt meegemaakt, zal je in dit verhaal herkennen. Je zult je de soberheid en de zinloosheid ervan nog kunnen herinneren. Wellicht kijk je terug met een gevoel van nostalgie of zelfs romantiek. Omdat je nu weet dat je het toen mis had. Het was niet voor niets. Het was wellicht zelfs het beste dat je is overkomen. Je bent van je brandweermannentroon gestapt, gevallen of zelfs gedonderd en je bent man onder de mannen geworden. En nu je jaren later leider of manager in een bedrijf bent, kun je oprecht trots zijn op wat jij en je medewerkers samen neerzetten. Maar daarvoor moest je wel door je astijd heen.

MIJN EERSTE ASTIJD

Ik zou mijn moeder op mijn achttiende laten zien dat ik écht wel klaar was om op kamers te gaan. Dus huurde ik met een vriend een flat. Studentenhuzen vonden we een vieze bende. Die periode zouden we overslaan.

De dag na de verhuizing stond ik huilend in een groene telefooncel mijn moeder te bellen (ja natuurlijk zouden we een eigen telefoon krijgen, maar die deed het nog niet). Ik heb het drie jaar volgehouden op de flat. Om daarna toch in een woongroep met een échte vieze man terecht te komen.

MIJN TWEDE ASTIJD

Na de HTS kreeg ik een baan bij het televisieprogramma Het Klokhuis. Op de eerste dag dat ik een opname bijwoonde vroeg de regisseur of ik koffie wilde halen. 'Daarvoor ben ik hier geen redacteur geworden. Dat doet iemand anders maar', zei ik. Die regisseur zorgde er twee jaar later voor dat ik werd ontslagen.

MIJN DERDE ASTIJD

Na een tweede 'ontslag' (dat ik wist te voorkomen door iets eerder zélf op te stappen) zwoer ik om nooit meer voor een baas te werken. Dus werd ik ondernemer. Ik begon een klus- en schildersbedrijf... op de fiets. Dit liep best goed in de warme maanden van het jaar, maar in de winter had ik niets te doen. En de hypotheek moest wel betaald worden. Ik had natuurlijk een klushuis gekocht. Via het uitzendbureau kreeg ik een baantje in het archief van de Rabobank. Een ruimte zonder ramen met zo'n 4.000 hangmappen, die ik op alfabetische volgorde moest hangen. Die bank was dezelfde bank waar mijn hypotheek liep. Driekwart van mijn salaris ging linea recta weer terug naar mijn werkgever. Toch werkte ik door.

Na twee winters vroeg het afdelingshoofd of ik assistent accountmanager wilde worden. In dezelfde tijd rondde ik bij Phoenix de opleiding Professionele Begeleiding af. Zonder dat mijn afdelingshoofd het wist, gaf hij me met zijn verzoek een teken: het was tijd om verder te gaan, tijd om mijn eigen praktijk op te starten. Die praktijk bestaat nu zes jaar en onlangs ontving ik mijn 200e cliënt.

DE ASTIJD

De astijd is een tijd die je de grote ordening en jouw plek daarbinnen laat ervaren. De koning die niet weet dat het brood gebakken wordt op hout uit het bos en dat dat as achterlaat, kán zijn onderdanen niet met respect behandelen. Simpelweg omdat hij niet weet wat er gedaan moet worden om het werk gedaan te krijgen. Zo is het ook met leiders en managers. ◀◀

www.jasperjobse.nl

'Wie niet onderaan de ladder wil beginnen, moet springen... en dondert meestal naar beneden en breekt iets.'

'Ik ben meer verhalen gaan vertellen'

Jan Adriaenssens

door Stefan Woudenberg

Als tweede geborene in een gezin met vier zonen, ben ik opgegroeid aan de noordrand van Antwerpen. Het gezin waar ik uit voortkomt heeft me ontelbare zegeningen gebracht en een goede houvast voor mijn verdere ontwikkeling. Naast het ervaren van gemis ben ik ook gaan zien en begrijpen wat er wel was. De zo voedzame dynamiek van uitvliegen en terug thuiskomen, helpt mij telkens opnieuw. Mijn ouders groeiden allebei op op een boerderij, mijn moeder aan de ene kant van de Schelde en mijn vader aan de andere kant. Het is tragisch dat beide boerderijen, en de dorpen eromheen, nu niet meer bestaan. Zij moesten plaats maken voor de uitbreiding van de Antwerpse haven. Vooruitgang geeft en neemt.

Mijn vrouw Kristel en ik hebben samen twee zonen van 19 en 17 jaar. Ons gezin, dat ik mee op de wereld help, is voor mij een liefdevol en warm rustpunt. Hoewel opvoeden voor een ouder vaak aanvoelt als geklungel in volle liefde, wens ik onze zonen Joeri en Laurens dezelfde houvast toe bij het uitvliegen uit het nest.

Wat heb ik bij Phoenix geleerd

Ik kan me goed ergens in vastbijten, ik zorg dat dingen op tijd - liefst eerder nog - klaar zijn. Bij Phoenix leerde ik dat dit mijn voorkant is, dat ik dan op mijn magische plek sta. Ik krijg dan ook veel voor elkaar, dat is goed om te weten. Voor mij is het ook belangrijk geweest om te leren dat dat niet altijd hoeft door mezelf schrap te zetten, groot te maken, me te verheffen. Eigenlijk ben ik er dan niet bij. Het is zo van belang, weet ik nu, om in het maken het zelf mee te maken. De afgelopen 10 jaar volgde ik de driejarige, deed ik de opleidingen Systemisch Werken en Professionele Begeleiding van Organisaties en Het Helende Verhaal.

Bij Phoenix leerde ik over de mensenmaat,

de menselijke maat op zijn Vlaams.

Ik leerde dat ik in het me verheffen op mijn vader lijk. Door net zo hard te werken als mijn vader droeg ik het als het ware ook voor hem. Mijn vader verloor zijn vader toen hij zes jaar oud was. Mijn vader heeft nooit kunnen rouwen. Insluiten van verdriet, van rouw, maakt mij milder en toegankelijker, tegelijkertijd kan ik, kan mijn bedrijf, beter focussen. Als ik volhard in te denken dat ik de ander kan redden, het kan oplossen, ontnem ik de ander, ontnem ik ook mijn bedrijf, de waarheid, en dat dient niet.

Hoe pas ik Phoenix toe

Ik ben meer verhalen gaan vertellen. In meetings, maar ook in ontmoetingen met medewerkers of klanten. Vooral verhalen over vaders en zonen, over grootvaders en kleinzonen.

Op mijn 25e nam ik het bedrijf over van mijn schoonouders, dat ik verder uitbouwde naar een 10-tal ondernemingen met bijna 300 medewerkers. Ik heb mijn schoonvader lang niet geëerd als stichter van het bedrijf. Ik zette het bedrijf voort van mijn schoonouders, die ooit hun 10-jarige zoon verloren. Ik ben pas veel later gaan begrijpen hoe beladen mijn positie was als directeur van – oorspronkelijk – hun bedrijf, maar ook mijn positie als schoonzoon.

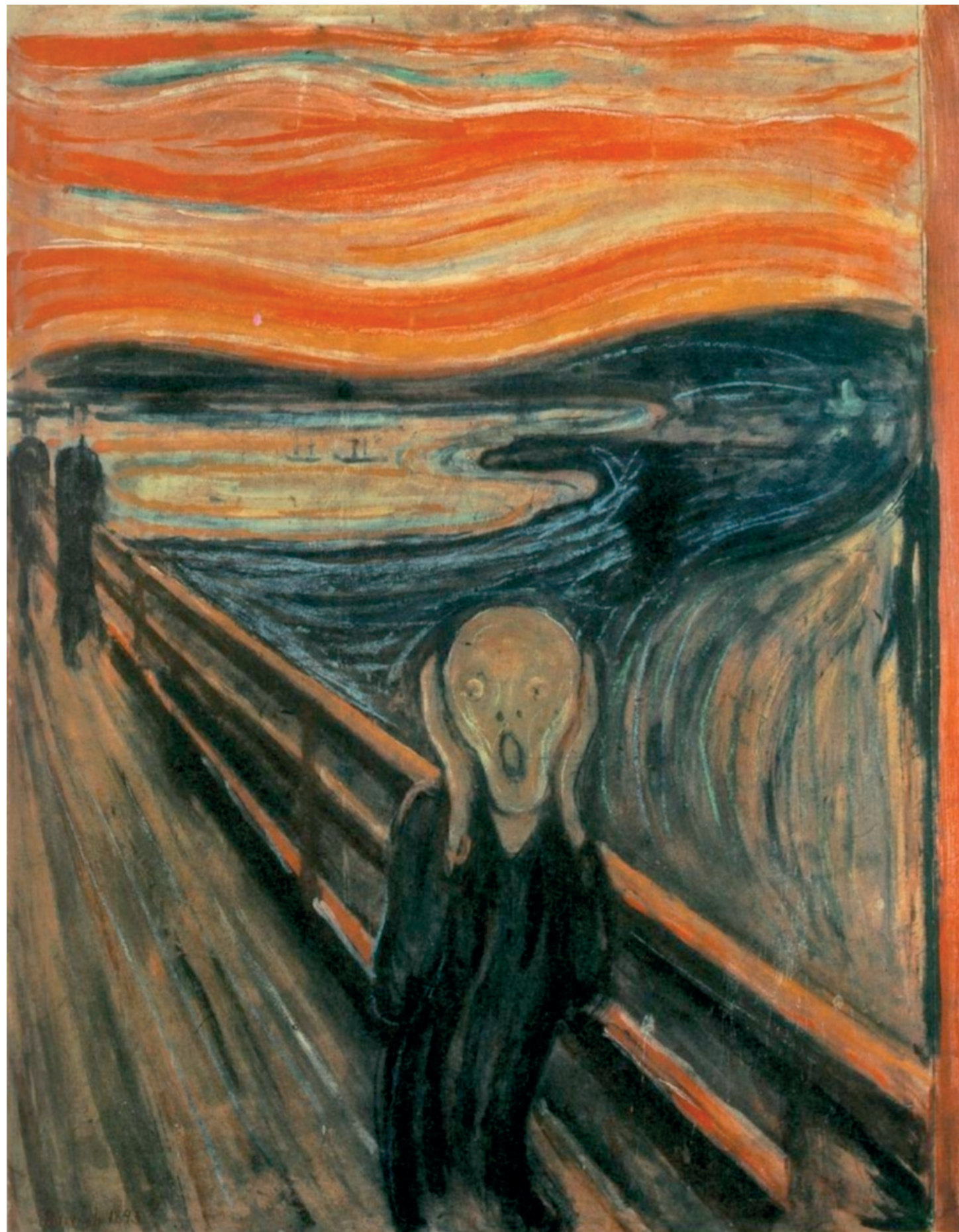
In 2007, bij de ingebruikname van onze nieuwe hoofdzetel, zijn we met alle medewerkers, waaronder vele oudgedienden, mijn schoonouders en mijn vrouw, van het oude gebouw naar het nieuwe gebouw gewandeld. In het oude pand werden verhalen verteld van wat mensen er hadden beleefd. Hiervoor hebben we uitgebreid de tijd genomen en het was zeer indrukwekkend. Ik heb hier eindelijk mijn schoonouders en mijn vrouw kunnen bedanken voor hun vertrouwen in mij en heb hen ontmoet in de pijn om hun overleden zoon en broer. In het nieuwe pand hangt nu een gedicht van Jean-Pierre Rawie ter ere van hem op de plek waar ik dagelijks met gebogen hoofd de trap op kom.

Telkens moet ook ik eraan voorbij

*Maar alles wat zo dierbaar was
dat ik het heb verloren,
is mij sinds ik het kwijt ben pas
voorgoed gaan toebehoren.*

Dirk Jorssen °1967 - †1977

De reis die ik als leider, als mens heb mogen maken vervult mij van geluk, liefde en dankbaarheid tegenover mijn familie, vrienden en medewerkers. Het aannemende hart gaat naar achter toe open.

De Schreeuw - Edvard Munch, 1893

*...de rimpels in haar gezicht kringen
rond de o van haar mond als golven
rond 'De schreeuw' van Edvard Munch,
en er komt geen geluid...*

Herman de Coninck

Over stilte en 'de schreeuw' van de ziel

door Marja Griffioen

Systemisch Werken heeft mijn kijk op de wereld en de mensen om mij heen ingrijpend veranderd. Ik was bekend met het contextuele denken in psychologie en psychotherapie, maar de lagen die met het Systemisch Werken worden beroerd gaan dieper. Ze raken aan de talloze subtiele en minder subtiele draden waarmee wij zijn ingesponnen in ons leven en dat van anderen. Ons leven is ons leven niet. Het moderne credo van autonomie en authenticiteit kunnen we maar zeer ten dele zelf invullen. Onvermijdelijk zijn we dragers en hoeders van 'mores', zeden en gewoonten die door de generaties heen zijn doorgegeven. En dat heeft iets moois. Het toont aan hoe diep onze loyaliteit is aan daar waar we vandaan komen; aan daar waar we uit voort komen. Als ik in opstellingen de bewegingen van de ziel, ook mijn eigen bewegingen, waarneem, kan ik een diepe ontroering voelen over het wonder van het menselijk leven. Die ontroering en verwondering hebben zich verdiept na het volgen van de Masterclass De bewegingen van de ziel, de toegewijde reis en het ambacht die in het afgelopen cursusjaar door Wibe Veenbaas werd gegeven.

Vorbij de woorden, zichtbaar in de stilte

*Laat het stil zijn
In en om mij heen*

*Ik ben de vondeling
die zichzelf moest
zien te vinden...*

Maria van der Steen

De bewegingen van de ziel tonen zich voorbij de woorden; ze worden door onze lichaamstaal uitgedrukt. Stiltes tijdens opstellingen hebben in dit verband een diepe betekenis. Het is alsof het hele scala aan subtiliteiten in en van het lichaam, het energetische veld en de tussenruimte zichtbaar en voelbaar wordt. In de stilte toont de ziel haar bewegingen, haar gemis en verlangen, haar vreugde, haar pijn en kwetsuren.

Het was de Franse filosofe en mystica Simone Weil die in 1943 (!) een essay wijdde aan *De Geschieden Ziel*. Daarin beschrijft ze prachtig hoe de geruisloze en dikwijls geluidloze 'schreeuw' van de ziel de stilte nodig heeft om zich te laten

Zink

horen en gehoord te worden; om zich te laten zien en gezien te worden. Simone Weil pleit in het stuk voor 'de invoering van een stilte waarin de waarheid kan ontkiemen en rijpen' en vindt zelfs dat 'men [de samenleving, MG] dat aan de mensen verplicht is'. Ik heb de Masterclass ervaren als zo'n stilteruimte, als een vrijplaats en plek waar de diepe vragen van het leven zichtbaar en hoorbaar worden in de bewegingen van de ziel. Een plek ook waar het ambacht van begeleider geoefend kan worden en wint aan diepgang in het werken op deze laag. Een ruimte waar de verhalen van de ziel hun bestemming en betekenis krijgen onder het zachte oog van getuigen; in het veld van de ontmoeting. Dit cursusjaar wordt de Masterclass niet gegeven. Het is te hopen dat dat daarna wel het geval zal zijn. Want, om met filosoof Joke Hermsen te spreken: we snakken naar stilte, naar zorg voor de ziel.

Marja Griffioen studeerde geschiedenis en psychologie. Zij volgde diverse opleidingen bij Phoenix. Zij werkt als adviseur en trainer in de geestelijke gezondheidszorg.

Het beeld 'Zink' is van Ingrid Reinders. Ingrid heeft diverse opleidingen gevolgd bij Phoenix. Naast kunstenaar is zij trainer en coach.
www.ingridreinders.nl en
www.deopstellingenkamer.nl

Van zakelijk onbewust leiderschap naar persoonlijk bewust leiderschap

Cynthia Beumer

Het thema leiderschap intrigeert me al een tijd. In mijn leven heb ik een heel belangrijke wissel genomen. Overigens volledig onbewust; nu ik terugkijk zie ik hoe ik ongemerkt op het andere spoor terecht kwam, bijna als vanzelf. Nu ik - al weer vijf jaar – mijn praktijk Nestgeuren heb, beseft ik hoe ver de zakelijke wereld van mijn eerste bedrijf Oliflo, en de wereld waarin ik mij nu beweeg, uit elkaar liggen. In beide werelden ben ik zelfstandig ondernemer, maar op een totaal andere manier. Ik vind het leuk om mijn verhaal daarover eens te vertellen.

Foto Alexandra Stordiau

Mijn jongste zoon werd geboren in 1992 en in dat jaar startte ik ook Oliflo, vernoemd naar mijn beide zoons Olivier (1990) en Floris. Met Oliflo organiseerde ik nationale en internationale evenementen en deed fondsenwerving voor zorginstellingen. Ik bewoog mij in de snelle wereld van het grote geld. Heel commercieel, en solitair. Jarenlang heb ik hier veel succes mee geboekt, ik was als een vis in het water.

Ik was zakelijk, doelgericht, ondernemend, gericht op resultaat. Lekker mannelijk: doen, handelen. Maar onbewust was er blijkbaar al meer: ik kreeg zo vaak mooie feedback van opdrachtgevers. Het fascineerde hen dat ik in een paar woorden kon neerzetten wat ze voelden, het persoonlijke kon vertalen naar het zakelijke. Ze voelden zich echt gezien en gehoord. Ik had zelf ook wel gemerkt dat ik mensen goed kon enthousiasmeren, hen vrijheid gaf in hun ontwikkeling en hun successen liet vieren. Dat wat ik voelde kon ik blijkbaar ook overdragen op anderen. Uiteraard gedeeltelijk, want ik zat natuurlijk nog wel in de controle.

Ik was zó in mijn ziel geraakt.

In de jaren 2000 'liep' Oliflo steeds meer bij mij vandaan. Ik werd hier heel angstig van en deed vanalles om het weer onder controle te krijgen. Het fenomeen familieopstelling kwam op mijn pad. Ik voelde dat ik er heel sceptisch tegenover stond. Ik ging erheen op naaldhakjes, zag het als een

experiment, maar werd volledig weggeblazen. Ik was zó in mijn ziel geraakt, wat gebeurde hier in godsnaam? Ik wilde er meer over weten. Via een zakelijk contact kreeg ik de tip om contact op te nemen met Wibe Veenbaas of Morten Hjort van Phoenix Opleidingen. Zij stelden voor (eerst) de 3-jarige opleiding te doen.

Dwars door alle oude systemen heen.

En toen begon het grote nadenken: 3 jaar! Het groepsgeweten van mijn familie ging werken: 'Beumer, als je iets voor jezelf wilt, dan moet je wel eerst je leven op orde hebben.' En dat had ik in hun en mijn ogen dus niet. Toch heb ik besloten, dwars door alle oude systemen heen, om het te gaan doen.

De 3-jarige opleiding is het mooiste cadeau dat ik mezelf heb kunnen geven. Toen ik daarna de opleiding Systemisch Werken ging volgen - in eerste instantie voor mezelf - besloot ik al tijdens deze opleiding dat ik een praktijk wilde gaan opzetten.

Oliflo heeft mij de financiële bedding gegeven om mijn reis te kunnen maken. Daarom eer ik Oliflo tot op de dag van vandaag. In de opbouw van Nestgeuren kwam mijn bewuste, persoonlijke leiderschap tot uitdrukking zoals ik dat zie: echt bij mezelf zijn, voorbij alle angsten, te vertrouwen in wat ten diepste mij doet bewegen. Als ik zonder angst ben, dan stap ik er onbevangen in. Terugkijkend verbaas ik mezelf dan vaak: hè, heb ik dat gedaan?!

Als ik onbevangen ben, dan 'haakt' er niets meer. Ik ben leeg, ruim, het is er volledig. Niets of niemand kan er dan iets tussenbrengen, dan ben ik op één lijn met mezelf. Met die onbevangenheid heb ik ruim 50 huisartsen bezocht, waarbij ik overigens steun had aan de bedding van het NVPA. Inmiddels heb ik een goedgevulde praktijk.

Van ik-doe naar ik-ben.

Oliflo deed ik op mijn mannelijke energie, en onbewust. Ik hoorde het eigenlijk altijd al aan mijn eigen woorden: ik had Oliflo en ik deed evenementenorganisatie. In mijn eentje. Nu ben ik psychosociaal therapeut en ik behoort tot het NVPA, en zoek mijn bedding in het grotere geheel, zoals intervisie, supervisie en bij de vrouwen om me heen. Ik zoek mijn bedding nu, dankzij Phoenix, in het vrouwelijke, de ik-ben-kracht.

En daar voel ik mij ik helemaal thuis!

www.nestgeuren.nl

De kracht van kwetsbaarheid – een verkenning

Alexandra Tompkins

Hoe authentiek ben je als trainer voor de groep? Hoe kwetsbaar kan je zijn? Hoe maak je je eigen kwetsbaarheid dienstbaar aan de groep? Waar ligt de grens met betrekking tot het delen van je kwetsbaarheid? Hoe kan je meerlagig werken als je zelf het onderwerp bent geworden? Voor welke keuzes sta je in dit stapsgewijze proces? Ik geef jullie graag een inkijkje in de innerlijke afwegingen die ik als trainer hierin maak.

Het was op de laatste tweedaagse van de vervolgopleiding Professionele Begeleiding met als thema: overdracht en tegenoverdracht. Ik werk graag met dit thema. Op de fiets naar Phoenix heb ik altijd mijn meditatie moment: hoe is het met mij, hoe ga ik er vandaag een mooie dag van maken, hoe verbind ik mij met het thema en liggen er nog open eindjes van gisteren? Ik voelde dat ik moe en verdrietig was. En de dag moest nog beginnen. Het liefst zou ik nu alleen zijn, maar dat ging niet. Ik zocht een van mijn collega's op, die me vasthield, zodat ik mijn hoofd kon neerleggen en weer bij mezelf kon komen. We namen afscheid en gingen allebei naar onze eigen groep.

*Hier komen de eerste vragen: in hoeverre laat ik mijn gevoelens zien? Hoe neem ik wat er bij mij leeft mee in de groep? Mijn idee was: ik ga eerst maar eens met het lijf werken, in ieder geval zit ik er dan weer in. Ik dacht nog: ik ga niemand omhelzen, maar ja, dat lukte niet, want de cursisten kwamen al naar mij toe. Bij elke aanraking landde ik meer in mijn lijf. Dat deed mij goed: ik kon ontvangen en voelde me kwetsbaar en stevig tegelijk. En er gingen allerlei vragen door me heen: *zal ik met de groep aan het werk gaan of mijn proces van vanochtend vertellen? Is dit dienend voor de groep? Past het in het thema van deze dag? Kan ik mijn eigen kwetsbaarheid containen, zodat ik die niet bij de groep leg?* Ik besloot om te vertellen over mijn proces van die ochtend: mijn gevoelens, mijn scriptpatronen, mijn tegenoverdracht naar de groep en de vraag of ik dit alles ten dienste kon laten zijn van de groep. Mijn kwetsbaarheid deed meteen iets met hen. Ze riep een bepaalde mate van stress op en ieder kwam in zijn overlevingsmodus terecht. De 'redders' sprongen op, door mij te vragen:*

'Wat zou jij nu willen?'

Hier is weer een keuzemoment: ga ik in op deze vraag en laat ik mijn behoefte zien of ga ik in op hun reactie en hun patroon van overdracht? Ik besloot mijn verlangen uit te spreken. 'Als ik heel eerlijk ben, zou ik me willen overgeven en het gevoel hebben dat ik gedragen word.' Dit riep verschillende reacties op. De cursist die het goed kent om problemen op te lossen stelde voor dat 8 mensen mij zouden dragen met mooie muziek erbij. Dat leek me niet passend en ik wilde het hierbij laten: ik had verteld hoe ik me voelde. De meest gesloten

cursisten drongen er bij mij op aan om me door de groep te laten dragen. 'Of wil jij als trainer niet kwetsbaar zijn?' Zo'n trainer ben ik niet en wil ik ook niet zijn.

Ik scan de groep: willen jullie dit echt doen? En wil ik me daaraan overgeven? Wat betekent dat voor onze relatie? Ik vertelde wat er door mij heen ging. Mijn twijfels, mijn overwegingen en de vraag wat dient mij en de groep nu het meest in deze dagen van overdracht? En zo liet ik mij dragen door de groep. Dat was een bijzondere overgave. Het was mooi om te ervaren hoe ik steeds kon wisselen van positie: van mezelf als vrouw, op dit moment zo kwetsbaar, en als trainer die het proces in de gaten houdt, naar de groepsleden die heel liefdevol naar me keken en tegelijkertijd hard stonden te leren, om me vervolgens weer over te geven aan het proces dat zich in mij voltrok. En weer terug naar de trainer in mij.

1e, 2e en 3e positie wisselen elkaar af en dat moet ook. De waarnemer is hierin erg belangrijk, zonder de 3e positie word ik medecursist en dat zou niet kloppen. Het was bijzonder om te ervaren en daarna te delen met de groep wat dit alles bij iedereen opriep. Een aantal cursisten vertelden hoeveel ze geleerd hadden over kwetsbaar zijn voor een groep en wat dat bij hen in gang had gezet. Wat me opviel was dat een paar cursisten deze laatste dag nog een stuk opener werden en ik weet zeker dat dit eraan bijgedragen heeft.

Enkele kanttekeningen:

Deze ervaring is mijns inziens alleen mogelijk als de groep gevorderd is: in deze vervolgopleiding was veel bedding, veel stevigheid en bereidheid om te leren en er was ook een uitdagende energie, wat het verkennen van de grenzen mogelijk maakte. Ik had dit nooit bij een onervaren groep gedaan, waar mijn kwetsbaarheid vertaald zou kunnen worden als: de trainer valt om of kan ons niet aan. In dat geval vertel ik minder gedetailleerd of helemaal niks over wat er is, ik houd het bij mijzelf en bespreek het met collega's of vrienden. Als trainer moet ik weet hebben van het proces waar ik doorheen ga, zodat ik niet verdrink voor de groep in mijn eigen stuk. Dit soort processen vraagt om gevorderde groepen en gevorderde trainers. Daarnaast is het van belang dat mijn verhaal past bij het thema van de dag of dat ik het passend kan maken.

Dat de trainer voor een groot deel de overdracht van een groep bepaalt, werd hier voor mij wel geïllustreerd. De grootste les voor mij is steeds weer: hoe ga ik om met mijn kracht en mijn kwetsbaarheid. Laat mijn kracht genoeg ruimte voor de ander en kan ik mijn kwetsbaarheid laten zien terwijl ik hem zelf draag, zodat de groep de vrouw ziet die ik ben: krachtig én kwetsbaar? Wat ik het allerbelangrijkst vind om een groep te leren is authentiek en waarachtig zijn, trouw aan mezelf zijn in de groep, voor de groep en buiten de groep. Een les die mijn hele leven zal duren. ◀◀

Mijn signaal

Jan van Leeuwen

Hij slaat hard, Jezus wat slaat hij hard! Ik word nijdig, wil iets terug doen. Beng, beng, mijn links-rechtse combinatie ploft rommelig in zijn handschoenen. Maar, ik zou toch op techniek trainen vandaag? Me niet laten verleiden door acties van een ander. Even later gaan we sparren. Mijn tegenstander is 'huge'. Mooi woord vind ik dat, geen vertaling voor. *Huge* is groter dan groot, massief, reusachtig in het kwadraat. Hij hoekt naar mijn lijf, hard! Angst golft door mijn buik, wat als ik verkeerd afweer? Gekneusde rib? Gebroken? Die scheut angst ken ik al te goed. In contact met opdrachtgevers, de teams die ik als projectmanager aanstuur. Als het mis dreigt te gaan en de kritische tonen als een goedgeplaatste combinatie naar mijn hoofd voelen. De linker plaats bepalend, de rechter om af te maken. Op die momenten wervelt de angst door mijn lijf. Lukt het wel? Zo niet, ontslag? Voor jou 10 anderen! Nieuw vlees in de molen. Terug op de mat counter ik zijn aanval, het voelt goed iets terug te doen. Angst zakt, ik boks. Na de ronde tikken onze handschoenen tegen elkaar. Oogcontact. Een knikje. Respect.

Een dag later het projectvoortgangsgesprek met mijn directeur. Directe vent, groot (één slag kleiner dan huge), geen blad voor de mond, daagt uit. Ik stop 2 tellen voor ik bij hem binnenga. Zie hem in gedachten in sportbroek en bokshandschoenen. Zijn buik omspant twee keer de mijne. Jou kan ik hebben, schiet door mijn hoofd. Glimlachend stap ik de kamer in en begin direct te praten. 'Voor het slagen van dit project heb ik hulp nodig.' Hij kijkt. 'Die krijg je.' Het gesprek verloopt goed, we sparren, aan het eind oogcontact, 'Laat me weten als je meer hulp nodig hebt.' In de gang bal ik mijn vuist.

Waar zit mijn persoonlijk leiderschap in dit verhaal? Waar zit dat moment dat ik zelf bepaal of ik de ring in- of uitstap? Waarin ik de overwinning tel of de nederlaag accepteer? Of ben ik de bokser die de handdoek uit de ring gooit waar iedereen om hem heen het onvermijdelijke al lang heeft gezien? Gevangen in de schijnvrijheid die niets anders is dan de illusie van zelfbeschikking.

Voortgedreven om de pijn van de slagen en - erger - de nederlaag maar niet te voelen. Bewogen door de honger naar de volgende overwinning. Ze zijn de onzichtbare tralies die mij als een permanente kooi omvatten terwijl ik door deze wereld wandel. Persoonlijk leiderschap? No way! Het gros van mijn bewegingen is een reactie op een ander. Wanneer is het dan goed? Hoe weet ik of mijn keuze in vrijheid is genomen? Het antwoord is even eenvoudig als voor de hand liggend. Door een moment stil te staan. Door te ademen en te wachten. Te wachten op een glimlach die mijn gezicht laat stralen. Die me zegt dat het goed is wat ik op dat moment doe. Dat ik daarmee verder kan. Wat is uw signaal? ◀◀

illustratie van Tina Willekes – Scoon

Mijn verhaal

Wij ontvingen voor dit nummer van Vuurvogel een mail van onze oud-cursist Johan Roepman, waaruit hier enkele fragmenten:

‘Een paar maanden geleden ben ik jammerlijk getroffen door een ernstig herseninfarct. Momenteel verblijf ik in een revalidatiecentrum, om zo goed mogelijk met de gevolgen te leren omgaan. Ondanks dat dit niet gemakkelijk is, heb ik veel aan hetgeen ik over mezelf heb geleerd in de 3-jarige opleiding. Alle aspecten die het leiderschap kenmerken heb ik in deze periode zo nodig om mijn volgende leven weer opnieuw vorm te geven. Ondanks dat ik door het herseninfarct veel verloren heb, ben ik dankbaar dat ik mijn innerlijke ik nog heb, waarmee ik mijn volgende leven in stap. Als onderdeel van de verwerking heb ik een gedicht geschreven, waarvan ik denk dat het goed past bij het thema **‘Leiderschap: een leider wordt tweemaal geboren’**.

Meneer, u heeft veel pech,
u heeft een herseninfarct gehad.
foute boel weet ik, maar wat betekent dat
Er zat een propje in één van mijn bloedvaten
Mijn lichaam heeft me in de steek gelaten

Ik wil wel,
Maar mijn lichaam niet en zet me buiten spel
Ik kan niet meer rechtop blijven zitten
ik kan niet meer lopen, ik wil alleen nog pitten

Ik kan niet meer zelf uit bed
Daarvoor wordt een tillift bij me neergezet

De herinnering aan een mooi verleden
waarin ik alles kon is wat er in mijn hoofd neuriet
Nu voel ik alleen nog intens verdriet

Ongeloof, ik wil me in een andere wereld wanen
Maar telkens vullen mijn branderige ogen
zich met grote dikke tranen

Dit is toch geen gerechtigheid
Ik ben zo boos en bang voor wat nog komen gaat
en alle onzekerheid

Verder in de tijd, het duurt nog wel even,
toch vertrouw ik weer op geluksmomenten
en een betekenisvol leven.

Ernstig hersenletsel, slechte prognoses,
Dit is waar je het mee moet doen,
is wat ze mij vertellen
Daar kan ik het mee doen, maar ik vecht, zal hiermee leren
omgaan
hou moed om ooit nog wat verder te herstellen

Het is een zware periode in mijn leven
een tijd van rouwen
maar straks zal zich een nieuwe wegwijzer ontvouwen.

Ik voel de pijn, verdriet omdat mijn lichaam verzaakt
Ook mijn lief, mijn jongens en familie zijn zwaar geraakt

Het is zo'n klus met mijn afhankelijkheid
Ik mis de gelijkwaardigheid, ik wil niemand kwijt

Wat betekent dit voor mijn vriendschappen
Ik ben nu zo beperkt, hoe kan ik die relaties nog voeden,
die krijgen toch hopelijk ook geen klappen
Het is er altijd en elke minuut, Ik kan het niet verstoppen
Dat is zwaar voor mij en moeilijk te verkroppen.

Ik wil weer dromen en bouwen aan een mooie toekomst samen
Ik hou zoveel van jou is alles wat ik kan uitkramen

Onze liefde is de onderste steen van mijn nieuwe leven
We zullen zien welke stenen mij nog meer worden gegeven

Onze liefde is het echte fundament
Daarop stapelen we de volgende stenen
daar liggen ze heel content
En ligt een steen niet goed,
dan nemen we het verlies en pakken we een andere die dat
wel doet

Niets is voor altijd
en voor alles komt er ooit een afscheid
Er ontstaan nieuwe inzichten
Daarbij zullen nieuwe stenen oplichten
Vallen, opstaan
en doorgaan

Johan Roepman

Een leider wordt twee maal geboren

Sander Reinalda

Wie het woord ‘leider’ opzoekt in de Dikke van Dale (ik doe dat in die mooie zwarte, dertiende uitgave uit 1999) vindt zes verschillende betekenissen. De vijfde daarvan is eigenlijk de meest interessante: ‘leuning’. Uiteraard wordt dat letterlijk bedoeld: een leider is een leuning. Maar in het kader van deze Vuurvogel neem ik deze betekenisgeving graag ook figuurlijk, metaforisch: de leider als leuning voor de medewerker.

Op zichzelf is dit niets nieuws: ‘dienend leiderschap’, ‘faciliterend leiderschap’ zijn in managementland ingeburgerde begrippen en gedurende enige decennia is er de breed gedragen opvatting dat de leider er is om de organisatie en de medewerkers te dienen. Naast het geven van acte de présence op borrels, symposia, vergaderingen en wat dies meer zij, stellen zij zich ook de vraag: wat heb ik te doen opdat mijn medewerker zijn werk (beter) kan doen?

De term ‘management’ is gevallen. Wat onderscheidt nu een manager van een leider? Kets de Vries stelt in zijn boek *Organisaties* op de bank dat managers zich vooral bezig houden met de wijze van besluitvorming en de wijze waarop wordt gecommuniceerd. Leiders houden zich meer bezig met de inhoud van besluiten en de inhoud van de communicatie.

Deze beschrijving sluit prachtig aan bij het onderscheid dat Eric Berne, de euhemerus van de Transactionele Analyse, maakte tussen verschillende soorten leiders in zijn boek *Wat er allemaal speelt*. Ik zet ze even op een rijtje:

1. De verantwoordelijke leider: de formele, officiële leider van de organisatie.
2. De effectieve leider: degene met de meeste invloed op het dagelijks functioneren van de organisatie. Zoals Adrienne Lee mij ooit zei ‘He gets the job done.’
3. De psychologische leider: degene die, openlijk of in onderonsjes bij het koffiezetapparaat, de meeste invloed heeft, in positieve of in negatieve zin. Dit wordt ook de informele leider genoemd.

Die eerste, dat is dus eigenlijk de manager. Wat maakt nu dat niet per definitie deze verantwoordelijke leider óók de effectieve leider is? Dat komt omdat de effectieve leider nog iets anders meebrengt, waardoor hij die rol krijgt. Hij is ‘twee maal geboren’, zoals Ariëtte van Reekum het verwoordt in een zeer lezenswaardig artikel in de bundel ‘Leiderschap en psychoanalyse’. De leider heeft ingrijpende ervaringen in zijn leven gehad en die doorgewerkt, zin gegeven, ze tot verrijking kunnen maken. Hij (én zij, uiteraard!) is weliswaar oprecht dienstbaar aan het grotere geheel waarvan hij deel uitmaakt, maar hij is evenzeer de eigen weg toegewijd. Dit vraagt een voortdurend nieuwsgierig zijn naar eigen onderliggende patronen en onbewuste overtuigingen, een bereidheid zichzelf tot onderwerp van vragen te maken.

Het doel hiervan is niet verrijking, maar verrijking zal wel het mogelijke effect zijn.

Het is precies die innerlijke rijkdom of wijsheid die de leider meeneemt in de positie die hij zich binnen de organisatie verwerft. Door het zelfonderzoek dat hij gedaan heeft (en nog immer doet!) is hij in staat de diepere dynamieken in de organisatie en tussen de mensen waar te nemen, te respecteren en te accepteren, en deze een plek te geven in de communicatie en besluitvorming. Dat is waar de effectieve leider toe in staat is. Als u, als lezer, nu denkt ‘zo’n leider wil ik ook zijn’, dan is dat een teken van een gezonde en vitale behoefte aan groei, door voornoemde Eric Berne ‘stimulushonger’ genoemd. En daarmee staat u voor de persoonlijke taak die tweede geboorte aan te gaan. Van harte welkom!

zichtbaar in mijn eigen trilling zichtbaar in verbinding

Over deelname aan de ethische code van Phoenix Opleidingen

In de jaren dat ik verschillende opleidingen en workshops bij Phoenix volgde ben ik het instituut onder meer gaan zien als een betekenisvolle vrijplaats en doorgangplaats; een plek om 'op verhaal te komen', inspiratie op te doen en mijn eigen trilling te vinden. Af en toe keer ik terug. Omdat het leven verandert, ik zelf verander en omdat de 'oordeellose ontmoetingen' maken dat ik mijn trilling op steeds diepere lagen kan ontdekken en voeden. Phoenix biedt mij het 'leerlandschap' waarin ik me zowel persoonlijk als professioneel kan ontwikkelen.

'Eigen trilling, ontmoeting en verbinding' zijn voor mij sleutelbegrippen in het bestaan.

Zowel in mijn persoonlijk leven als in mijn werk binnen de geestelijke gezondheidszorg. Ik heb gezocht (en zoek soms nog steeds) naar mijn eigen klank en kleur en ben dikwijls aangenaam verrast om te zien hoe ook anderen, bijvoorbeeld oud medecursisten, dat doen; in eigen begeleidings-, trainings- en coachingspraktijken, maar ook binnen bestaande instellingen en instituties. Soms is dat een eenzame klus en groeit het verlangen naar verbinding met gelijkgestemden.

Ik heb deze gelijkgestemdheid onder andere gevonden in het delen van de uitgangspunten en de ethische visie waarop Phoenix is gestoeld;

met de ontmoeting als 'moeder van alle interventies' en de kernwaarden autonomie, heelheid, identiteit, integratie en zingeving. Vanuit mijn lidmaatschap aan de Ethische Commissie ervaar ik hoe ook anderen deze visie onderschrijven en daarom deelnemer zijn geworden aan de Ethische Code van Phoenix. Op de jaarlijkse studieavond voor deelnemers

in november vorig jaar presenteerden we vanuit de Ethische Commissie met trots een nieuw logo: een logo dat deelnemers aan de Ethische Code kunnen gebruiken in hun eigen werk om aan te geven dat ze zijn opgeleid binnen Phoenix en om aan te geven dat ze haar ethische visie en uitgangspunten onderschrijven. Met de introductie van het logo hopen we bij te dragen aan een beweging. Een beweging waarin mensen vanuit hun eigenheid hun levens- en/of werkpraktijk vormgeven maar zich ook verbonden weten aan een gemeenschappelijke ethische visie van waaruit ze hun cliënten tegemoet treden. Met de introductie van het logo hopen we in deze zin bij te dragen aan de zichtbaarheid van de eigen trilling maar ook aan de zichtbaarheid van de verbinding.

Namens de Ethische Commissie van Phoenix Opleidingen,
Marja Griffioen

Wil je ook deelnemer worden aan de Ethische Code van Phoenix Opleidingen en wil je het logo van de Ethische Code voeren binnen je eigen praktijk? Neem dan voor meer informatie en voorwaarden contact op met Helga de Koff op tel.nr. 030-2711383 of helgadekoff@phoenixopleidingen.nl

Foto May Heek

Amuse

Philip Engelsman

door Manon Miessen

Bij Phoenix kom je af en toe een onbekend gezicht tegen. In deze rubriek stellen we onze nieuwe collega's door middel van een korte schets aan je voor, bij wijze van voorproefje.

HOE BEN JE BIJ PHOENIX TERECHTGEKOMEN?

Ik ben gespot bij Feelgood Tent Event in de Lage Vuursche waar ik op dat moment werkte; de medewerkers van Phoenix hadden daar een teamuitje. Ik kende Phoenix al, onder andere van een opstelling onder leiding van Wibe.

WAT IS JOUW ACHTERGROND?

Ik kom uit de facilitaire dienstverlening. Ik heb veel in de horeca gewerkt en ben jarenlang bedrijfsleider geweest van zalencentrum de Kargadoor aan de Oudegracht in Utrecht.

WAT DOE JE BIJ PHOENIX?

Ik werk bij de afdeling verzorging en catering, voornamelijk op de Nieuwegracht. Vind het fijn om er zorg voor te dragen dat alles er goed uitziet, mensen welkom heten in woorden en daden.

WAT VIND JE DAAR LEUK AAN?

Ik ben een aanpakker. Ik stel er plezier in om de voorwaarden te creëren waarbinnen anderen hun werk kunnen doen of een cursus kunnen volgen. Dat is een kwaliteit die ik al van jongs af aan heb. 'Als jij er bent, is het gezellig', zeiden ze dan. Ik heb me daar gedurende een bepaalde periode in mijn leven tegen afgezet, nu heb ik me erbij neergelegd dat dit bij me past en dat ik er goed in ben. Om daar dan ook nog mijn geld mee te verdienen... mmm.

WAT VIEL JE OP TOEN JE VOOR HET EERST BIJ PHOENIX KWAM?

Het was alsof ik in een warm bad terecht kwam. Dat kende ik niet van mijn vorige banen. Phoenixcollega's zijn belangstellend, betrokken, en serieus met hun werk bezig, zowel de trainers als de mensen van de verzorging, het secretariaat en de administratie. Dat maakt de omgang prettig. En ik ben heel blij dat ik op de Nieuwegracht mag werken, zo'n mooie plek midden in oud Utrecht.

WAT DOE JE BUITEN PHOENIX?

Er op uit gaan samen met mijn vrouw Elly, mijn dochters May en Lis of vrienden en familie. Ik hou er erg van om mijn vrije tijd door te brengen in het bos of op het water. Ik mediteer regelmatig en heb na de zomervakantie het hardlopen weer opgepakt. Sinds vorig jaar ben ik samen met Elly huiswacht van het Nivon Natuurvriendenhuis in Bergen aan Zee. En ik ben vrijwilliger bij het Utrechts Landschap en werk regelmatig mee aan het onderhoud van het mooie Landgoed Sandwijk. In 2010 ben ik met mijn eigen onderneming WeCeremonie gestart. Als ceremonieel begeleider geef ik vorm aan bijzondere momenten in het leven van de mens, zoals huwelijk, geboorte en overlijden. [meer hierover in de volgende Vuurvogel! – MM]

Gé Ophelders en Manon Miessen

Moederkerk De ondergang van Rooms Nederland, *Jos Palm*

Aan de hand van het eigen gezin schetst Palm de Werdegang van het katholicisme in de vorige eeuw. De fasen om tot een strijdbaar zelfbewustzijn te komen waren: herstellen (vanaf 1853), beschermen en Nederland 'veroveren' op de protestanten, de liberalen en vooral op de socialisten. Geboren in een klein Limburgs dorpje een paar jaar na de Tweede wereldoorlog kwam ik midden in de naweeën van die veroveringsperiode terecht. Palm's boek brengt een groot deel van mijn jeugd terug; ik herleef talloze momenten. In 1948 wilden de katholieken in Arnhem een eigen zwembad om te zorgen 'dat er voldoende gelegenheid komt om de zwemsport te beoefenen volgens onze eigen beginselen en de wensen van onze bisschoppen'. Zouden we daar in wijwater hebben moeten zwemmen? (GO)

Zwarte koffie, sterke verhalen *Gea Koren, Maria Ratering, John Tamerus*

Als er érgens een koffieautomaat staat waar sterke verhalen worden verteld, moet het bij de politie zijn. Van gestolen fietsen tot een vechtpartij of bemiddelen bij een probleemgezin: in het leven van een agent is het dagelijkse kost. De ondertitel van dit boek is '101 verhalen, 1001 leerkanalen' en daar is het de schrijvers om te doen. De 101 praktijkverhalen die in deel II worden beschreven, worden in deel III geduid aan de hand van thema's als 'gevangen in patronen', 'spelen met grenzen' en 'de kracht van humor'. Een praktisch boek, dat via de verhalen van alledag professionele verdieping tastbaar maakt en zo de aanzet geeft tot een lerende werkhouding. (MM)

Het meisje dat te veel van lucifers hield *Gaétan Soucy*

Hoe taal het uitzicht op de wereld en het inzicht in jezelf bepaalt. Een jong meisje, de hoofdpersoon van het boek, is door haar vader afgesloten gehouden van de buitenwereld. Haar taal is een mengeling van spreektaal, een woordenboek en de Memoires van de Graaf de Saint-Simon, een achttiende-eeuws boek dat de bibliotheek in huis rijk is. Zij vertrouwt haar gedachten en belevenissen toe aan papier. Aan het einde wordt de lezer geconfronteerd met een paar ijsingwekkende voorvallen, terwijl haar taalgebruik je tegelijkertijd doet schuddebuiken van het lachen. (GO)

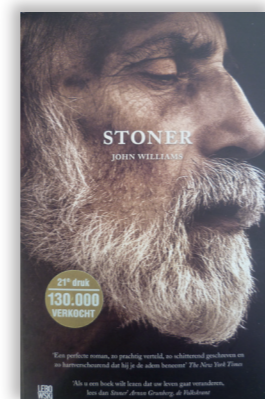

School aan de grens *Géza Ottlik*

In dit boek hebben de jongens hun gezin verlaten en zijn letterlijk in een school aan de grens (met Oostenrijk) terechtgekomen, een cadettenschool, waar oppassers en docenten hun bevelen nog veelal in de Duitse taal blaffen. Wie Lord of the Flies van Golding gelezen heeft, kan zich waarschijnlijk nog herinneren wat er gebeurt als jongens zonder volwassenen in een afgesloten omgeving verblijven. De stoerdoenerij, de onderdrukking, het pesten, de uitsluiting, de schunnigheden lijken bij pubers bijna genetisch bepaald. Maar het boek houdt het geloof in de mensheid ook overeind. Tussen alle wreedheden door gloort iets van menselijkheid, van solidariteit. Wie de historische achtergrond van tijd en plaats kent – het Habsburgse Rijk, de strijd tegen de Turken, De Tweede Wereldoorlog – kan onder het concrete verhaal de laag van de historie lezen. (GO)

Stoner *John Williams*

De rode draad is snel verteld: enig kind van arme boeren gaat studeren, trouwt ongelukkig, wordt nog een keer verliefd op een jongere studente en sterft aan kanker. Maar dat is nog geen 10% van het verhaal. Ik werd ademloos in het verhaal getrokken. Zo is het hartverscheurend mee te maken dat Stoner absoluut geen grenzen kan trekken. Hij is volstrekt osmotisch, doorlaatbaar; hij schikt in alles. Hij werkt zich uit de naad bij zijn ouders, laat zich zijn dochter afnemen door zijn vrouw en als zij hem uit zijn studeerkamer zet en posteert in het kleinste kamertje laat hij ook dat gelaten over zich heen komen. Zelfs zijn grote liefde laat hij gaan omdat de vakgroepvoorzitter hem voor de keus stelt: zij weg of jij. Maar dan aan het einde die passage waar hij terugblikkend nadenkt over zijn liefde en passie. Die is onvergetelijk, recht in het hart. 'Kijk! Ik leef.' (GO)

Roek Lips – Het boek **JOB**

Sander Reinalda

'... Me er diep van bewust dat ook afscheid nemen onderdeel van het leven is, maar dat onze verbondenheid er altijd zal zijn.'

Met deze gedachte neemt Roek Lips afscheid van zijn vader Jan, voor wie het levenseinde nadert. In de hoofdstukken daarvoor heeft hij indringend geschreven over de toenadering tussen hem en zijn vader, met wie het intieme contact pas tot stand komt als de vader door ziekte steeds minder woorden tot zijn beschikking heeft. Toch is dit niet de kern van Het boek Job. Een klein jaar voordat zijn vader overlijdt, verliest Roek zijn oudste zoon, Job. Achttien jaar oud, deelnemend aan een liftwedstrijd naar Noord-Spanje, raakt Job tijdens een zwempartij in San Sebastian vermist. Het lichaam zal niet meer worden gevonden.

In dit boek, dat een waarlijk monument voor zijn zoon is, beschrijft vader Roek wat er allemaal met en in hem gebeurt vanaf het moment dat hij het telefoontje krijgt waarin hem wordt verteld dat Job niet uit de zee is teruggekomen. Hij beschrijft op indringende, geheel eigen en - voor wie Roek kent - karakteristieke wijze, wat hij in de dagen, weken, maanden daaropvolgend onderneemt, onderzoekt, ondergaat. De lezer van het boek is van nabij en op intieme wijze getuige van zowel de innerlijke achtbaan waarin deze vader terecht komt als van de acties die hij onderneemt om juist daar grip op te krijgen. Die acties bestaan onder meer uit het consciëntieus reconstrueren van de laatste dagen, uren, minuten van het leven van zijn zoon, uit het leren begrijpen van hoe de zee stromingen in de Baskische Zee gaan, uit het praten met vrienden van Job enzovoort. Daarnaast wordt duidelijk wat het betekent om niet alleen je zoon te verliezen, maar ook te moeten accepteren dat de zee het lichaam niet meer teruggeeft.

En gaandeweg deze zoektocht ontstaat er ook een grotere dimensie: het verdrinken van zijn zoon Job roept het door een ongeval verdrinken van zijn grootvader op 40-jarige leeftijd in herinnering. Als Roek op zoek gaat naar informatie over het noodlottig overlijden van zijn opa, door kranten uit 1949 te doorzoeken, door de plek des onheils te bezoeken, door er - hoe moeilijk en moeizaam ook - met zijn vader over te praten, door een foto van die opa naast een foto van Job te plaatsen, komt er rust:

'Lot en antwoord op het lot.'

Roek Lips is een voormalig cursist van Phoenix Opleidingen.

DE GIDS

Francien Bruggink

Hij kende het gebied op zijn duimpje. Hij kende de brede paden, de kleine kruip-door-sluip-door-weggetjes, wist de namen van bomen en wilde planten. Hij wist waar de beek liep en waar de grote open plek, omringd door oude beuken, zich bevond. Ook wist hij wanneer en waar je wild kon bespieden. Vaak zwierf hij door het gebied, rustte uit op de open plek in de zon of staarde in het heldere water van het beekje. Regelmatig werd hem gevraagd om iemand rond te leiden. In het begin bepaalde hij de route die ze volgden. Hij liet de ander genieten van de mooiste plekjes en vertelde wat hij wist. Hij toonde de sporen van de dieren en vertelde van hun gewoonten. De mensen vertrouwden hem en keken als het ware door zijn ogen, waardoor ze de wereld vanuit een heel ander perspectief zagen. Ooit had iemand tegen

hem gezegd: 'Het is vreemd, maar nu ik met jou daar geweest ben, lijkt het alsof ik veel beter kan onderscheiden wat belangrijk is en wat niet.' Zo kwam hij op een andere aanpak; als nu iemand met hem mee wilde vroeg hij eerst wat deze persoon hoopte te zien. Dan paste hij zijn route aan en leidde de persoon vanuit de eigen belangstelling naar steeds nieuwere dingen. Hierdoor werd de verrassing nog groter. Gaandeweg raakte het bekend wat hij kon. Er meldden zich steeds meer mensen aan en hij leidde steeds grotere groepen door het gebied. Hij genoot hier ontzettend van. Tot die ene dag. Wat niet eerder was gebeurd, gebeurde nu: ieder lid van de groep had een andere verwachting. De een wilde vooral vogels zien, de ander kleine wilde plantjes, een derde wilde een zo groot mogelijke afstand afleggen en weer een ander wilde juist picknicken in de zon. Eerst zag hij het als een uitdaging om de verschillende wensen te combineren tot een route met voor ieder wat wils. Hij nam een zo gevarieerd mogelijke weg en toonde de mooiste plekjes, maar

het effect bleef uit. Al gauw liep er een te mopperen over het te langzame tempo, een ander klaagde over blaren, iemand had honger en weer iemand mopperde dat ze de hele tijd in de schaduw liepen. Hij liep met een logge, rumoerige groep door zijn bos en voelde zich langzaam kwaad worden.

Hij stopte de groep en stelde ze voor de keus: of ze volgden zijn route en probeerden te genieten van wat hij hen bood, of ze trokken hun eigen plan en hij zou zijns weegs gaan. Uiteindelijk werd besloten voor het laatste. Ieder ging zijn weg en hij bleef achter; kwaad en onvoldaan. Woedend stampte hij door het bos, in zichzelf scheldend op de groep en op zichzelf. Hij wurmde door bosjes, klotste door de beek en schopte tegen een boom. Toen het langzaam donker begon te worden stond hij stil, kwam tot zichzelf en besepte dat hem was overkomen wat hem nog nooit was overkomen: hij was verdwaald. Hij stond op een plek die hij niet kende, een groot meer strekte zich voor hem uit. Kikkers plonsden

vanuit het riet in het water en een zwaan zwom met haar jongen in het midden. Hij ging zitten op een steen, ademde diep de natte geur in van waterlelies en dotterbloemen. Nu viel het pas op hoe stil het hier was, hoe donkerblauw het water, hoe koel de groene schaduw en hoe warm rozerood de stralen van de ondergaande zon. Voorzichtig en nieuwsgierig volgde hij een paadje, het leidde hem omhoog. Werd smaller en steiler, takken hingen steeds lager en hij werd omsloten door dicht en donker bladergroen. Hijgend zette hij door, zweet op het voorhoofd, met zijn handen zoekend naar steun van steen of tak. Net toen hij uitgeput en wanhopig begon te raken, zag hij het struikgewas zich openen, het rood van de zon er doorheen schemerend. Hij keek zijn ogen uit; hoger dan hij ooit geweest was, overzag hij het gebied dat hij jarenlang had betreden. Hij zag de bomen, de beek, het vennetje en het nieuwe meer, diep onder zich aan zijn voeten liggen als een lappendeken van gevarieerde tinten blauw, groen en geel. Zo had hij het nog nooit gezien, zijn wegen, zijn plekjes, zijn water, zo had hij het nog nooit kunnen bekijken.

Hij zeeg neer en nam het in zich op, zag de zon ondergaan, de maan verschijnen en verdwijnen en de zon weer opkomen. Op de terugtocht was zijn stap verend, zijn ademhaling krachtig en voelde hij zich of er een last van zijn schouders was gevallen. Hij had een besluit genomen: vanaf nu zou hij mensen niet meer leiden door zijn geliefd gebied. Hij zou zijn kwaliteiten anders gebruiken. Hij zou een gesprek voeren met wie bij hem kwam om het gebied te verkennen. Samen zouden ze kijken wat de weg was die de ander al had afgelegd, samen zouden ze kijken wat de ander in de toekomst verwachtte en hoopte en samen zouden ze een route uitstippelen, een kaart tekenen. De mensen die bij hem geweest waren zouden weer op weg willen. Ze zouden hun weg zelf kunnen vinden, zonder hem.

Ze zouden op pad gaan met behulp van hun eigen schatkaart.

Amuse

Jori Henke

door Manon Miessen

HOE BEN JE BIJ PHOENIX TERECHTGEKOMEN?

Via Hannah, een vriendin die ik al ken vanaf groep 3. Ik zocht werk omdat ik nog geen baan kon vinden binnen mijn vakgebied, zij werkte bij Phoenix en vond het hier leuk. Toen ben ik met haar meegegaan.

WAT IS JOUW ACHTERGROND?

Ik heb aan de Radboud Universiteit in Nijmegen orthopedagogiek gestudeerd om te werken met mensen met een verstandelijke handicap. Mijn interesse ligt heel erg bij de werking van de hersenen, en zo ben ik nog een extra studie gaan doen: klinische neuropsychologie aan de Universiteit van Amsterdam. Ik zoek nu een baan als psycholoog, maar het lijkt me ook leuk om les te geven of werkgroepen te begeleiden. Of onderzoek te doen binnen de neuropsychologie.

WAT DOE JE BIJ PHOENIX?

Ik werk in de catering, meestal drie dagen per week. Soep maken vind ik het leukst om te doen. Mijn favoriete soepen zijn de linzensoep en de pompoensoep.

Wat viel je op toen je voor het eerst bij Phoenix kwam? Voornamelijk het knuffelen. Ik was er al wel op voorbereid door Hannah, maar ik had niet begrepen dat het elke dag gebeurde. Ook de sfeer viel me meteen op. Er is hier veel oog voor wat je persoonlijk bezighoudt, dat vind ik bijzonder. En de mensen zijn leuk, en de gesprekjes met cursisten. Die maken het werk leuk voor mij.

WAT DOE JE NOG MEER?

Ik heb altijd heel veel gesport. Tot mijn 20e was dat turnen, daarna ging ik bij de studentenatletiek in Nijmegen, waar ik ook in het bestuur zat. Twee jaar geleden kreeg ik een blessure en sindsdien kan ik niet meer hardlopen. Nu ben ik gestart met klassiek ballet. Verder schilder ik graag, gewoon thuis met acrylverf. Ik hou van creatieve dingen, een beetje knutselen en zo. Mijn familie en de familie van mijn vriend zijn heel belangrijk voor me, dus die zie ik vaak. We zijn met vier kinderen thuis en mijn hele familie woont in Nijmegen.

Werken met beeld en muziek
in coaching, therapie en training

de muzen aan het woord

Annemijn Birnie
Mirjam Dirkx

De muzen aan het woord – Annemijn Birnie en Mirjam Dirkx

door William Wilson en Wietske Jansen Schoonhoven

‘Muzen hebben het vermogen hun weg te vinden tot in de geheime plaatsen van de ziel’

Wibe Veenbaas (p. 84)

De muzen als toegangspoort tot het onbenoembare terrein voorbij de woorden, waar wij als trainers en coaches vaak samen met onze cliënten en cursisten zoeken naar antwoorden op levensvragen. In een mooie mix van theorie en praktijk geven Annemijn Birnie en Mirjam Dirkx ons concrete handvatten om de magische wereld van de muzen te betreden voor gebruik in coaching, therapie en training. De vele, vaak kwetsbare, voorbeelden - ook uit hun eigen praktijk - worden steeds ingebed in heldere theoretische kaders, waarmee de muzen tastbaar en goed leesbaar vertaald worden naar het werken met mensen. Compleet met suggesties voor actieve werkvormen en illustratief beeldmateriaal - soms wat groter, maar veelal in miniatuurweergaven.

De auteurs hebben zich beperkt tot het werken met beeld en muziek, waar hun eigen expertise ligt. Naast therapeut en trainer zijn Annemijn en Mirjam respectievelijk beeldend kunstenaar en musicus. Hun jarenlange ervaring koppelen zij aan de moed om te experimenteren met de taal achter de tekens. Verrassend worden hedendaagse voorbeelden uit de beeldende kunsten en de muziek afgewisseld met klassiekers: Annebet Nolen en Marc Rothko bijvoorbeeld, en Bach, Mahler en Strawinsky. Het lezen van dit boek was voor ons (respectievelijk ook pianist/componist en kunsthistoricus) een inspirerende ervaring, die niet alleen uitnodigt maar ook de weg wijst om de eigen muze nog meer in ons ambacht van professionele begeleiding en training te integreren.

www.demuzenaanhetwoord.nl

'Mijn baas-zijn te nemen'

Annelies Gieling

door Stefan Woudenberg

Wat heb ik bij Phoenix geleerd

Ik kwam, 6 jaar geleden, bij Wibe met een leiderschapsvraag. Ik heb altijd alles kunnen regelen en managen maar merkte dat ik, met wat ik mijn 'sterke' stuk noem, niet langer uit de voeten kon. Er was een strijd in me tussen kracht en kwetsbaarheid, of misschien kende ik de kracht van mijn 'zachte' kant nog niet. Ik heb veel weerstand tegen leiderschap, het woord alleen al. Het roept veel eenzaamheid op, en pijn. Eenzaamheid en pijn die ik nu veel volop tegen kom nu re-Activate in zwaar weer terecht is gekomen. Eenzaamheid en pijn die ik nu veel beter thuis kan brengen. Het gaat over mijn moeder die haar moeder jong verloor, op 4-jarige leeftijd door haar vader in een weeshuis werd geplaatst en nooit meer contact had met familie. Het gaat ook over mijn vader, die ik adoreerde, die een succesvol antiquair was, maar ook eenzaam en depressief. En het gaat over mij en mijn oudere zus. Zij pestte mij en mijn ouders grepen niet in. Dat ik naar het gymnasium ging, als mannequin en later in het bedrijfsleven succesvol was, leerde ik ongenoemd te laten. Stiekem leiderschap, daar ben ik heel goed in geworden.

Bij Phoenix leerde ik, en dan vooral door de combinatie van trainingen bij Wibe en Morten en persoonlijke begeleiding bij Jannie, dat leiderschap ook mogelijk is zonder te splitten, in sterk of zacht, in groot of klein, in boven of onder. Ik ben in contact gekomen met wat ik 'innerlijk vertrouwen' noem: weten waar ik voor sta en daarmee in contact blijven als ik over mezelf praat, weten waar ik naar verlang, niet langer bang voor mijn bevoegdheid of 'sterke' stuk.

Hoe pas ik Phoenix toe in mijn werk

Als 16-jarige gaf ik ponyrijles aan kinderen uit achterstandsgezinnen

Waar ik vroeger wel veel verantwoordelijkheid droeg maar vooral benadrukte dat mijn werknemers mijn collega's waren, schroom ik nu minder mijn baas-zijn te nemen. De medewerkers geven me terug dat ik duidelijk ben geworden, betrouwbaarder. Ik durf nu mijn plek te nemen, groter te zijn. Door Phoenix sta ik meer stil bij afscheid nemen, bij jubilea. Op 1 januari bestond re-Activate 10 jaar, dat hebben

we gevierd. Het valt me nog steeds zwaar mijn succes als oprichter van het bedrijf te nemen.

Clënten van mij, als therapeut, geven vaak aan dat ze zich door mij zo gehoord en gezien voelen. Ik heb van jongs aan het vermogen te zien waar de wond van iemand zit. Nu ik weet hoe er met mijn eigen wond te zijn, kan ik er nog meer voor mijn cliënten en mijn medewerkers zijn: als zus, als moeder, als baas en therapeut, als Annelies.

Annelies Gieling is vanaf haar 20e ondernemer. Veertig jaar lang heeft zij eigen bedrijven gehad en gewerkt als ZZP'er. Sinds 2003 is zij oprichter en mededirecteur van re-Activate. Vanaf 2007 volgde zij bij Phoenix de opleidingen Transactionele Analyse, Systemisch Werken, Professionele Begeleiding en de Maskermaker.